

VIÊN NGỘ THIÊN SƯ NGŨ LỤC

QUYỂN 7

THƯỢNG ĐƯỜNG 7

Sư đến Nam Khang Quân khai đường. Nhận số từ tay tri phủ, bèn dạy chúng rằng: Thấy chăng? Rõ ràng hiển bày, cắt đứt hiện thành, trăm vòng ngàn lớp, tự do tự tại, mỗi mỗi lỗ mũi của Tông sư, đầu đầu mọi việc ý chỉ huyền diệu của thiên tông, ngay đây mà thừa đương còn khá hơn một chút. Nếu hoặc chưa chứng thì thỉnh Tăng sửa đúng lại để phụ truyền bá.

Sư chỉ pháp tòa nói rằng: Sư tử thân ngồi xỏm, các báu trang nghiêm, chẳng phải từ Tu-di Đấng Vương đem đến, mà đã sẵn có trong Đâu-suất nội viện. Đã là vui liền khó gặp, phải dạy mở mắt to ra để nhìn đất cao. Sư lên tòa niêm hương nói rằng: Một nén hương này kính vì chúc nghiêm Kim thượng Hoàng đế Thánh thọ vạn tuế.

Cung nguyện: Vị hưng long kiếp thạch, tuổi thọ sánh bằng giới thành. Hăng hái Tuyên Quang trung địa hưng. Lại dấu vết xưa của vua Đại vũ.

Kế một nén hương, kính vì Phán Phủ Phủ Phán Vạn Sứ Điện Tuyển Thông Phán Đại Phu Nạp Quận Tôn quan, Liêu Thái tại trường. Nhưng nguyện: Là trung là hiếu, vì nước vì dân là một bộ phận của Thánh chủ làm trụ đá sáng.

Một nén hương này được chỗ tân cần thâm lại, trong các kiếp xa rộng vài hồi nêu ra, phía trên núi cao không dám che dấu. Kính vì Pháp Diển Thiên sư đời thứ mười hai, Chân Tuệ thiên viện, núi Ngũ tổ ở Trác châu, đốt nóng lò hương đèn ơn pháp nhũ. Rồi bày tòa ngồi. Qui tông Hòa thượng bạch chùy nói: Những vị kiệt xuất trong pháp hội nên quán Đệ nhất nghĩa.

Sư nói: Bao dung vạn hữu, âm thanh chấn động cả đại thiên, này Phật này Tổ đánh môn mở ra, hoặc trời hoặc người phương thốn rộng rãi, liền dâng được như thế thật là tỉnh yếu, nếu có do dự ắt lạc

vào nghĩa môn thứ hai. Lại có mũi tên nhọn chống nhau với nạt Tăng chẳng? Bước ra đi cùng nhau bày tỏ.

Tăng hỏi: Tông thừa một khi xướng lên thì ba tạng dứt giảng giải. Tổ lệnh đương hạnh quét sạch mười phương. Một câu báo ân như thế làm sao nói.

Sư nói: Trời đất lâu dài không việc khác, vạn năm mãi chúc vua Thánh minh.

Lại nói: Như thế thì văn minh bằng nhật nguyệt, trí sáng sánh bằng trời đất.

Sư nói: Mọi việc phát triển được tự do.

Lại nói: Có thể nói cảnh vàng mãi tươi ngàn năm tốt, lá ngọc luôn thơm vạn cổ xuân.

Sư nói: Sao người trong nước chứng minh.

Lại nói: Cổ nhân nói: Vác chiếc gậy ngang vai chẳng ngó ai, vào thẳng ngàn vạn núi đi. Chưa biết Ana là trụ xứ khác.

Sư nói: Rắn chồm lên quán chân, khế cơ quán mình.

Lại nói: Sáng xem từng phiến mây, chiều nghe nước róc rách.

Sư nói: Phải mau dứt hết mới được.

Lại nói: Hội này không phải mộng, cái chân đến Lô sơn.

Sư nói: Mở mắt ra.

Tăng hỏi: Xưa Thích-ca không trước, mới Di-lặc chẳng sau, chính ngày nay Phật pháp giao phó cho Vân Cư, ngàn Thánh chẳng mượn cơ như thế nào mà đề quyết.

Sư nói: Nhanh chóng lãnh hội thiên cơ đi.

Lại nói: Dời việc trên lại, lại có chỗ phân phó chẳng?

Sư nói: Phân phó cho Xà-lê.

Lại nói: Không thể có câu chẳng phải là tông chỉ, không nói năng dứt Thánh phạm.

Sư nói: Lại có kim cương vương bảo kiếm.

Lại nói: Ngay đây là đó, lại chẳng châu do.

Sư bèn hét.

Lại nói: Bỗng gặp pháp nhãn ra nói. Cái câu cách thân còn như thế.

Sư nói: Giặc qua rồi mới giương cung.

Lại nói: Thanh sơn bất tỏa trường phi thế. Thương hải hợp tri lai xứ cao. (Núi xanh chẳng khóa thế bay mãi, biển xanh cùng biết đến chỗ cao.)

Sư nói: Phân làm hai đoạn.

Lại nói: Một nêu bốn mươi chín.

Sư nói: Chính xác.

Sư bèn nói: Lấy Tổ Phật làm tiêu chuẩn, hưng Tổ Phật làm thầy, vì trời người làm thuyền bè, cùng trời người làm con mắt. Bỗng chẳng dựa vào một vật, một mình lên núi cao vọi vọi, ngàn Thánh chẳng thể biết, vạn linh mất gương soi, cắt đứt tất cả chẳng dính liêm tiêm, quét sạch thế giới, chẳng lọt sợi tóc tơ, trước chúng trời người như thế làm ra mà biểu lộ. Nếu hương trong ấy thì trên đứt nương nhờ, dưới đứt thân mình. Rãnh rang như kim sí điều nhào xuống biển bắt rồng, như sư tử ra khỏi hang thì chôn yêu mất dấu, mũi nhọn đường tắt. Chẳng khỏi nói núi là núi, nước là nước, Tăng là Tăng, tục là tục, mở cửa từ bi phương tiện, lưu thông đường thọ dụng. Bỗng như đổi núi chẳng phải núi nước chẳng phải nước, Tăng chẳng phải Tăng, tục chẳng phải tục, đến chỗ ấy lại có chỗ xuất thân chăng? Nếu có chỗ xuất thân thì liền có thể cao vái chào Thích-ca chẳng lay Di-lặc, quét sạch đảnh Tỳ-lô, chẳng bầm Thích-ca Văn, bó hươu không làm gậy, cũng đánh người được. Hạp dùng ngàn vạn tiếng sấm làm một hét, cũng kinh động người chẳng động. Thử nghĩ: Người này rớt ráo như thế nào gần gũi. Chỉ như nay mỗi mỗi rõ ràng không sau không trước chẳng lập một mảy may đường giải thoát, chẳng làm một một mảy bụi cơ quan. Chính ngay lúc ấy, một câu quét sạch đất trời là gì? Cung điều đã đeo khói lang đứt, vạn quốc âu ca mừng thái bình.

Lại nói: Giường rồng đầu sừng, đích thân ban được, mây trên trời Đạo tràng xưa. Bên cây an lạc dấu lời nói vụng về, lại không Phật pháp có thể thương lượng. Đã không Phật pháp, liền nêu công án người xưa. Ghi nhớ thân đảnh sơn Yên Thiên sư khai đường dạy chúng rằng: Sơn Tăng đi hành cước, cũng không chánh nhân, chỉ đợi về thành Đông kinh mà nghe một, hai bản kinh luận. Ở chùa xưa phòng vắng làm sao qua thời. Chẳng bảo là đi đến huyện Diệp ở Nhữ châu bị một trận gió nghiệp thổi đến Thủ sơn trên giường gỗ khúc lục thấy có một lão Hòa thượng, lúc đó giữ không ở, bèn lễ ba lạy, thẳng đến như nay hối cũng không được.

Sư nói: Lão già ấy tham đến chỗ sắt sống đúc thành cuối cùng khi không mảy may có con đường giải thoát, do đó mà hương về vách sắt núi bạc mà chém đỉnh chặt sắt. Nếu chẳng biết hương thượng Tông thừa thì sao hiểu và nói gì. Tuy thế kiểm điểm tương lai, Thiếu lâm Nhị tổ cũng lễ ba lạy. Bỗng nếu nước sữa không phân, vàng thau chẳng phân biệt được, có điều thì vin điều không điều thì vin lệ. Sơn Tăng ở

cưỡi niên hiệu Nguyên Phong vì nghi ý Tổ sư từ Tây Trúc đến mà mười mấy năm ở Giang biểu gặp đại Thiện tri thức, liền đầu thành tham học lý tánh huyền diệu, gậy hét cơ quan đều là bỏ hết công phu, hoàn toàn không có chỗ thôi dứt. Khi đến Hải Hội thì gặp Lão Hòa thượng, bị ông ta đánh một chùy vào sau đầu, từ đó mất cơ trước mắt, bỏ vật trong lòng thẳng đến nay. Cũng phần sơ chẳng xuống.

Thử nói: Cùng người xưa là đồng hay khác, có hiểu rõ chăng? Linh dương treo sừng ngoài ngàn ngọn núi, lại có Linh dương ở trên núi.

Sư vào viện đến phương trượng nói rằng: Đó là tông lâm thiên hạ, rền Phật tổ chẳng có lò lớn. Dịch thế Tông sư là chỗ nấu kềm búa của nạp tử. Do đó Sơn Tăng đến đây. Lão già lão đảo, què quặt mang xách, trăm việc không làm được, hướng vào đó làm sao mà thi thiết. Tuy thế ở lò không tránh lửa. Có hiểu rõ chăng? Đầu đồng trán sắt như rồng cạp, xem lấy vòng vàng cỏ gai lật.

Sư thượng đường nói rằng: Tai nghe không bằng mắt thấy. Mắt thấy không bằng tay sờ. Ngày nay Vân Cư đích thân đến, Trúc Dư về họp ngọn núi quanh co, rừng núi cao lớn, chỗ sâu Bạch Vân thấy lâu đài, không rõ như riêng tạo một thế giới. Đến trong ấy cũng không cần cung huyền nói diệu, lập cảnh lập cơ, luận tánh luận tâm, nghiên cứu Lý, Sự. Chỉ như nay người người phân trên tất cả quét sạch. Đang lúc như thế thân đến một câu làm sao nói. Tổ Phật diệu huyền cùng triết để, Bạch Vân chỗ sâu thích an cư. Lại nói: Ban cho Vân Cư thân dưỡng bệnh, năm trăm nạp tử thân nhau gặp bội. Phan la trực thượng thanh thiên thượng, đầu lão y thì an lạc thần (Phan la lên thẳng trên trời xanh. Theo già ngồi nghỉ an lạc thần.)

Ngày mồng 08 tháng 04, Lưu Tri Sư thượng đường nói: Một tay vỗ chẳng kêu, một cây chẳng thành rừng, mọi người đưa ra một tay bẻ gãy chân đảnh, rất kham lãnh. Lại nói: Ngày xưa trong vườn Tỳ-lam sáng nay trước miếu cổ Phật. Phá tan chốt cửa Vân Môn, hãy tắm Kim Tiên Vô Cấu. Cái gáo vừa cầm lên, đã lỗi Thiên tổ sư.

Sư thượng đường nói: Sơn Tăng vào viện được sáu ngày, trong ngoài như như, mười phương thuần tịnh. Chỉ có một việc nói với các người. Thử nói: Là việc gì chẳng được động đến.

Tiết Tán Càn Long Sư thượng đường nói rằng: Uyên Thánh Hoàng đế, vua đến vạn quốc, đi tuần phương Bắc chưa về. Tiết Càn Long chúc nghiêm trí tuệ. Sơn Tăng một câu rốt không che dấu. Có hiểu rõ chăng? Trong điện Phật mà đốt hương.

Kiết Hạ, Sư thượng đường nói: Mắt tiếng tai sắc bất tư nghi, trăm

cổ điền đầu thọ dụng thời, trong ngoài rỗng suốt không một vật, đầu mối bảo hộ kẻ sân người. Ngày tốt đồng nhiều gặp duyên liền chiếu. Pháp tùy pháp hạnh, pháp tràng tùy chỗ dựng lên. Có thể giới dùng ánh sáng làm Phật sự, có thể giới dùng âm thanh làm Phật sự, có thể giới dùng cơm thơm làm Phật sự, có thể giới dùng trang nghiêm làm Phật sự, có thể giới dùng tịch mặc (lặng yên) làm Phật sự.

Thử nói: Vân Cư dùng gì làm Phật sự?

Chẳng tiếc lông mày vì các người đem ra. Đi đứng ngồi nằm động chuyển ra làm, vạn tượng sum-la bao gồm trong ngoài, không một pháp nào chẳng khắp, không một vật nào chẳng tròn. Đến chỗ ấy tất cả dính mắc là Phật. Sư thì hãy gác lại Phật ở chỗ nào, lại hiểu rõ chẳng? Cao cao đỉnh núi không tin tức, sâu sâu đáy bể mất dấu tìm. Lại nói: Chín mươi ngày quang âm, một năm nửa ngàn người. Trong đầu lông mỗi mỗi đều bao hàm cả đại thiên giới, toàn nhờ sức lớn được ung dung. Mất trúc khái, dứt hành tung (dấu vết). Vạn vật tuy nhiên không tác cớ, Đức Vân chẳng dưới núi Diệu cao.

Cử Ngộ Hòa thượng lập Tăng thượng đường nói rằng: Chỉ cái ấy, giống như bụi cát rơi vào mắt. Chỉ cái ấy là không phải. Lại như rót nước vào tai. Ngay đây vô sự đất bằng nứt ra rơi xuống người. Riêng có cơ quan rơi hầm sụp hố, lại rớt ráo thế nào? Kỳ Viên khuất khúc suối chảy gấp, non Thửu cao vót mây chậm bay. Lại nói: Vân Cư mở lò lửa lớn, chẳng chỉ nấu Phật, nấu Tổ. Chỉ có tất cả đem ra đốt trong đồng lửa mà phân biệt lấy. Thế thì ngay chỗ đó mà bình hòa, chẳng phải rất cần lui bước nung ra con người kim cương, thẳng được càn khôn riêng bày. Tuy nhiên đến chỗ ruộng đất ấy, cần phải biết con đường hướng thượng. Có hiểu rõ chẳng? Buông ra ba Thánh mù, lửa đá chết mảnh hổ.

Thiên Thân mở ra thượng đường tháng năm tiết Thiên Thân, Chân Nhân giáng trung thiên. Vạn quốc, khắp nơi mở tông lâm. Vân Cư cổ đạo tràng, đốt lên đuốc sáng. Long đồ phụng lịch bằng trời đất, trí tuệ lớn thanh ỨC vạn năm. Sư bèn xuống tòa.

Sư thượng đường nói: Người xưa nói: Kiết hạ được mười một ngày, Hàn Sơn Tử làm gì? Lại nói: Kiết hạ được mười một ngày, trâu đực làm gì? Sơn Tăng tức chẳng thế. Kiết hạ được mười một ngày. Đền lông làm gì. Nếu thấu suốt được đèn lồng liền biết được con trâu đực. Nếu biết được trâu đực liền thấy được Hàn Sơn Tử. Bỗng nếu định luận bàn thì Lão Tăng ở dưới gót chân ông.

Sư thượng đường, Tăng hỏi: Gương trong sáng các phương chỉ có con mắt phối hợp thiên cơ nhanh chóng nhưng chưa có cái dụng phối

hợp thiền cơ nhanh chóng.

Sư nói: Đánh phá ngàn năm hang chồn hoang.

Hỏi rằng: Như thế nào là dụng phối hợp thiền cơ nhanh chóng.

Sư nói: Lật ngược Ly long hiểu vật thấp kém.

Hỏi: Ngài Nam Viện nói tác gia chẳng kêu mõ, kêu mõ đồng thời mất, như thế nào?

Sư nói: Tùy ngôn ngữ của ông ta chạy về trong sào huyết cỏ mà đánh côn.

Lại nói: Bỗng bị người học đập đổ giường thiền lúc đó như thế nào?

Sư nói: Ta lại hỏi ông thấy đạo lý gì? Tăng lễ bái nói Trong đạo nhân nghĩa tha cho một phen.

Sư nói: Lui ngược ba ngàn.

Sư bèn nói: Sớm mai ngày mồng 1 tháng 5, thổi lên tiếng sáo không lỗ của Thiếu lâm, mười phương sa giới bình thân tự nhiên, đất đai núi sông ấn ra. Nhị tổ chẳng từng ở Tây thiên, Đạt-ma chẳng từng đến nước Lương, mọi người chúc mừng bài ca thái bình. Ma-ha Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Lại nói: Một mình hưởng về núi cao vót, trước mặt tiếp Sơn tử, xưa nghe Hoàng Giác nói. Sáng nay đích thân đến đây, có khi sinh tầng mây, có khi mưa rất nhỏ đến lúc trời tạnh sáng nường vào đột ngột trước.

Thử nói: Là tâm ư? Là cảnh ư? Lại ở trong tâm hay ở ngoài tâm? Uyên ương thêu ra uổng anh xem, chẳng đem kim vàng đưa cho người.

Sư thượng đường nói: Ngày 05 tháng 05 tiết Trung Thiên, vạn sùng ngàn yêu đều dứt hết, trong mắt đưa ra núi Tu-di, trong tai nhỏ hết các đỉnh đóng. Chung Húc tiểu muội múa ba đài, tám tay Na-tra nhai sắt sống. Hãy gấp dứt ngang, nhanh nhanh như luật lệnh.

Sư thượng đường, Tăng hỏi Pháp Nhãn Tuệ Siêu Tư Hòa thượng như thế nào là Phật pháp?

Nhãn nói: Ông là Tuệ Siêu.

Sư nói: Có hiểu rõ chẳng? Bệnh gặp thầy giỏi, đói gặp cơm vua. Trong tương được muối, trong tuyết được than.

Sư thượng đường nói: Hôm qua gió, hôm nay gió, từng trận chẳng từ cái khác phát ra, mười ngày mưa, năm ngày mưa, từng giọt chẳng rơi chỗ khác. Đại phương không ngoài, Đại tượng không hình. Hết cả thế giới nắm lại như hạt gạo, cả hư không như lá trong tay, có thể kéo nước Tân La cùng nước Chiêm Ba đầu trán. Dù Đông Thắng thân châu tên bắn, đất Tây Cù-da-ni. Do đó nói: Đầu lâu luôn liên can thế giới, lỗ mũi

rờ đụng gia phong. Nếu là chưa ra khỏi ấn giới thì còn trệ thấy biết nghe. Làm sao nói? Giống như vịt nghe sấm, như cách giày mà gãi ngứa. Dù cho thoát tức căn trần, tức cơ cảnh còn dư ở một tuyến đường. Lại hai đường chẳng dính một câu như thế làm sao nói. Có hiểu rõ chẳng? Sư tử đá trước thêm điện Phật, Thiết Côn Luân ở đáy đại dương.

Tiết Tán Thiên Thân, Sư thượng đường nói: Cổ Phật trên đời Chí tôn nhân gian, tháng năm giáng hạ xuống Diêm-phù, tháng năm vua đến vạn quốc, phần chấn trung hưng sự nghiệp, hạt bụi trong bốn biển xanh, bền chắc mãi long đồ phụng lịch, xa trông cửa Bắc, kính chúc núi Nam. Một câu toàn đề đương cơ hiển bày. Có hiểu rõ chẳng? Tiết Thiên trung Kiến Viêm Thiên Tử, Thánh thọ thanh lớn ức vạn năm.

Sư thượng đường, Tăng hỏi: Bách Trượng hỏi Qui Sơn: Trừ bỏ yết hầu môi mép như thế làm sao nói? Sơn nói: Thỉnh Hòa thượng nói, Lý này như thế nào?

Sư nói: Kẻ bàng quan mỉm cười.

Hỏi: Bách Trượng nói không từ chối nói cho ông, sợ về sau chôn con cháu ta, lấy mà đắp nó, thoại vì nó nói.

Sư nói: Tâm lão bà tha rất thiết.

Hỏi: Ngài Ngũ Phong nói: Hòa thượng cũng trừ bỏ ý chỉ thế nào?

Sư nói: Bắn một mũi tên trúng hồng tâm.

Lại nói: Ngài Bách Trượng nói không chỗ người chẻ trán nhìn ông, là chịu nó hay chẳng chịu nó.

Sư nói: Vạn người trong bụi đoạt tiêu cao.

Hỏi: Ngài Vân Nham nói: Hòa thượng cũng chưa có như thế?

Sư nói: Nói năng dài dòng hai, ba lớp.

Lại nói: Chưa biết Vân Nham hiểu như thế nào? Không hiểu như thế nào?

Sư nói: Cùng Xà-lê một thứ.

Lại nói: Bỗng có người hỏi Hòa thượng quét sạch yết hầu môi mép như thế làm sao nói?

Sư nói: Họp lấy.

Hỏi: Thế nào là cùng với Vân Nham một thứ.

Sư nói: Dứt hết căn nguyên người chẳng biết, mịt mù nghiệp thức khi nào thôi. Sư bèn nói: Núi treo vạn nhận buông tay, cần phải (phải là) người ấy, nỗ ngàn cân bắn ra há là chuột nhất. Vân Môn Mục Châu trước mặt lỗi lầm, Đức Sơn Lâm Tế đối gạt xóm làng. Ngoài ra lập cảnh lập cơ làm hang làm tổ mà diệt chủng tộc Hồ. Lại chỉ nói một câu như thế nào? Vạn duyên biến đổi lộn nhàn sự, tháng năm phòng núi lạnh

tự bằng.

Sư thượng đường, Tăng hỏi: Lâm Tế tam huyền nghiệm tác gia, như thế nào là Huyền trong thế?

Sư nói: Sấm sét càn làm mọi loài kính sợ.

Hỏi: Như thế nào là huyền trong câu.

Sư nói: Rất ky ở trên ba tactic mà phân biệt.

Hỏi: Như thế nào là Huyền trong Huyền?

Sư nói: Đầu gậy có mắt sáng như mặt trời.

Hỏi: Như thế nào là một ấn in trong bùn?

Sư nói: Dưới gót chân nát xương rau cần.

Hỏi: Như thế nào là một ấn in trong nước.

Sư nói: Không đút mỏ vào.

Hỏi: Như thế nào là một ấn in trên không?

Sư nói: Sau ót viên quang dài vạn trượng.

Lại nói: Vì một lý lẽ trái hai nghĩa.

Sư nói: Đâm rùa đập ngói.

Sư bèn nói: Thiện không phải là ý tưởng, lấy ý tưởng mà tham thiền thì trái đạo, dứt công huân. Lấy công huân mà học đạo thì lỗi. Ngay đây cần phải dứt hết ý tưởng, gọi cái gì là Thiện. Dưới gót chân rộng lớn, thiền của không thiền gọi đó là chân thiền, như thổ có thai. Dứt hết công huân gọi cái gì là Đạo. Trên đỉnh môn chiếu sáng. Đạo của không đạo gọi đó là chân đạo, như trai ngậm minh nguyệt. Đến chỗ đó thì thật tế lý địa đã sáng, kim cương Thánh thể toàn hiện. Sau đó mới núi là núi nước là nước, Tăng là Tăng, tục là tục. Vạn pháp tự nhiên trước không sau lưng, bèn cười to ha hả bảo rằng: Sơn Tăng nói, giống như không mộng mà nói mộng, vô sự mà sinh sự. Nếu là người mắt sáng thì nhìn thấy cả một trường bại khuyết. Lại lia ý tưởng, dứt công huân một câu nói gì. Dạ-xoa tám tay cầm gậy sắt, giận dữ Na-tra đánh chuông vua.

Sư thượng đường nói: Nơi vách cao ngàn nhận mà thấu được thì trong chợ búa có thể xoay mình. Trong chợ ồn ào mà thấu được thì chỗ vách đứng ngàn cân có thể lui về. Vì sao? Vì căn bản nếu chân Chánh nhãn rộng suốt thì đại triệt ngộ. Nếu căn bản không sáng, chánh nhãn như mi-na thì da thủng xương bày. Cho nên Đức Sơn vào cửa liền đánh, Lâm Tế vào cửa liền hét. Mục Châu thấy Tăng liền nói thành công án. Tư Phước nói cách sông thấy cây phước liền đi. Dưới gót chân ưa cho ba mươi gậy. Há chẳng phải là chỗ vách đứng ngàn nhận thấu được là kẻ Đại tượng phu, nhất đẳng đập rách giày cỏ, sao chẳng hướng về chỗ

Phật tổ đề chẳng khởi mà thừa đương, chỗ trời người để mắt chẳng kịp mà gánh vác. Sau đó mới tức tâm tức Phật, phi sắc phi tâm, lấy một lớp bỏ một lớp, lấy một câu thoát một câu, há chẳng phải là trong chợ ồn mà thấu được? Hưởng vào đó mà thẳng được vách đứng ngàn nhận. Sau đó mới giống cốt mà đề cưu. Do đó người xưa nói: Buông tay xuống lại đồng núi cao vạn nhận, chánh thiên đầu cần an bày. Sau mới như thế cũng được, không như thế cũng được, như thế không như thế đều được, giống như cọp nướng núi. Bỗng nếu như thế cũng chẳng được, không như thế cũng không được, như thế không như thế đều không được như núi bạc chắn ngang lộ, cho người khác là có mắt trí, hưởng vào đó mà cùng chiếu cùng ngăn, đồng sống đồng chết, toàn sáng toàn tối, toàn giết chết toàn cứu sống, chính lúc ấy thì làm sao. Đầu gây điểm ra kim cương vương, vách sắt núi bạc đều nát vụn. Lại nói: Tịnh Thánh phàm giải ban đầu vô tướng, khi một pháp chân thì pháp pháp chân. Đầu núi vạn nhận hay buông tay, trên ngàn đỉnh núi hiện toàn thân.

Sư thượng đường nêu: Người xưa nói: Động là đối trá, tịnh là chê bai, động tịnh hưởng thượng có việc ở đấy. Lão Tăng miệng chật hẹp, chẳng cùng ông nói được.

Sư nói: Phải thì phải chỉ nói được một cọc. Nếu là sơn Tăng thì chẳng thế, nói là đối gạt, im là chê bai. Nói im hưởng thượng có việc ở đấy. Lão Tăng đầu lưỡi ngắn chẳng thể cùng ông nói. Lại hiểu rõ chẳng: Bảo kiếm kim cương hai nhận, chùy sắt không lỗ.

Sư thượng đường nói: Ngày mười lăm trở về trước ngàn trâu kéo chẳng lại. Ngày mười lăm trở về sau, con điều giỏi đuổi chẳng kịp. Chính ngày ngày mười lăm, trời đất bằng phẳng, đồng sáng đồng tối. Đại thiên sa giới chẳng ngoài chỗ ấy, có thể bao hàm cả mười hư không. Bước tới một bước, có thể vượt thoát bất khả thuyết bất khả thuyết biển Hương thủy, lui lại một bước, quét sạch ngàn dặm vạn dặm mây trắng. Chẳng tiến chẳng lùi chớ nói Xà-lê, Lão Tăng cũng không chớ mở miệng. Bèn đưa phất tử lên nói rằng chính lúc ấy như thế nào? Có lúc nắm lại ngàn đỉnh núi, vạch đứt mây trời chẳng phóng cao.

Cầu mưa, Sư thượng đường.

Tăng hỏi: Vạn dặm chẳng đeo một mảng mây lúc ấy thế nào?

Sư nói: Lão Tăng cũng lấy làm lạ.

Hỏi: Trời xanh cũng phải ăn gây.

Sư nói: Phân phát sớm chậm.

Hỏi: Chưa biết lỗi ở đâu? Sư nói kia là người ở núi này, càng không dùng chú phá.

Hỏi: Khi trời mưa được thì không mưa, trời tạnh lại trời tạnh.

Sư nói: Ông vừa đến lại đi về đâu. Đáp: Chợt cuốn chợt mở mà đi.

Sư nói: Dưới chân ông lại cho một gậy. Dù cho mưa thì giống như chậu nghiêng.

Hỏi: Chính là chẳng như thế thì thế nào.

Sư nói: Vặn lại lỗ mũi.

Lại nói: Bỗng nếu đúng thời đúng tiết thì làm gì?

Sư nói: Trước núi lúa gạo chín, cùng ca khúc thái bình.

Sư bèn nói: Trên đường Tào Khê trời cao đất dày, trước ngọn thiếu thất đất rộng người thưa, một mình ngồi sửng lạnh se thất, đồng rộng xoay mình gió thổi vi vu, mắt thấy thì mù, tai nghe thì điếc, miệng nói thì câm, tuy nhiên chẳng ra một đầu lông, hàm cả mười hư không trước sau. Đã thế có thần thông gì, đủ dụng gì vì sao đất khô khan. Cá Lý ngư biển Đông, đánh một gậy, mịt mù khắp mặt đất đều mưa dầm.

Sư thượng đường nói: Thích-ca xan tham Di-lặc đáng, tám chữ mở toang kho vô tận, cây gậy hóa thành rồng, mặt trời sáng rực nhả mây mù, khắp cõi mịt mù rưới mưa ngọt. Sư dơ cao gậy lên rồi xuống tòa.

Buổi sớm tháng bảy, Sư thượng đường nói: Một, hai, ba, bốn, năm, sáu, bảy, con người trong mắt thổi tắt lật, bảy, sáu, năm, bốn, ba, hai, một người đá người gỗ nước mắt chảy ra, đại triệt ngộ nêu ra, liền biết còn ở thấy nghe là cách giày gải ngựa. Con trâu sát ở Thiểm phủ nuốt tượng lớn ở Gia châu thì gác qua một bên. Chớ thỷ thiên trước thêm điện Phật. Trên núi Ngũ đài mây nấu cơm, một câu như thế làm sao nói. Gió thổi bóng cây lay động, lá rụng liền biết thu.

Sư thượng đường nói: Biết huyện liền lia, không làm phương tiện, trong mắt để núi Tu-di, lia huyện liền giác, cũng không thứ lớp. Trong tai trừ bỏ bốn biển lớn, chẳng thấy mà thấy. Chuông kêu, trống đánh, tiếng ngọc kêu, chẳng nghe mà nghe. Đất đai núi sông rõ ràng. Ruộng đất vô sinh có trồng có gặt. Thuyền bè Bát-nhã có bến có cứu giúp. Là tất cả tướng tạm gác lại. Oai Âm Vương trở về trước một câu như thế làm sao nói. Trong mây sinh măng đá, trong lửa có sen xanh.

Giải hạ sư thượng đường. Tăng hỏi: Lúc hỗn độn chưa phân như thế nào là lộ trụ có thai, ý này thế nào?

Sư nói: Đột xuất khó phân biệt.

Hỏi: Phần sau như thế nào là mảng mây điểm Thái thanh là tông chỉ gì?

Sư nói: Mở mắt ra.

Hỏi: Chưa biết Thái thanh lại nhận điểm không? Linh Vân vì sao chẳng đáp.

Sư nói: Người biết pháp thì sợ.

Lại nói: Như thế thì hàm sinh chẳng đến, lại chẳng đối đáp là hợp lý như đây lại là khó đối đáp.

Sư nói: Từ sắt đúc thành.

Lại nói: Dù được trong vắt không còn chấm nào, vì sao vẫn còn là chân thường lưu chú. Lại thế nào.

Sư nói: Nếu hay chuyển vật tức đồng Như Lai.

Lại nói: Như thế nào là chân thường lưu chú, tựa như gương luôn sáng, ý chỉ thế nào?

Sư nói: Đúng là một câu hợp đầu ngữ.

Lại nói: Đất đai núi sông là đèn lồng lộ trụ của mình, cũng không phải khác.

Sư nói: Chớ vọng tưởng.

Hỏi: Khi lẫn lộn vô dụng thì thế nào?

Sư nói: Hơi một chút.

Lại nói: Hưởng thượng lại có việc chẳng?

Sư nói: Đập bể gương đem lại đây ta cùng ông thấy nhau. Chưa biết ý ở chỗ nào?

Sư nói: Phân phó gây gộc.

Lại nói: Ngõ hẹp không cỡi ngựa sắc vàng, trở về mặc áo rách.

Sư nói: Nhà ấy được tự do. Sư bèn nói: Ánh sáng thu trong cạn, sương thu ngưng đọng, gió thu vi vu, sắc thu trong sạch. Là công hộ sinh Thích-ca đã xong, thật là pháp kiết chế của nạp Tăng đã trọn, nếu có thể trong quên thấy mình, ngoài rõ pháp không, trong ngoài như một, hư ngưng trừng tịch, thì toàn tâm tức Phật, toàn Phật tức tâm, cùng chư Phật nắm tay cùng đi, cùng các Tổ sư đồng đắc đồng dụng, đến chỗ ấy còn nói kết gì, lại nói giải gì? Suốt mười hai giờ hai (mười bốn giờ) sạch lâu lâu sáng rực rỡ. Trọn ngày mặc áo, mà chẳng từng đeo một sợi chỉ, trọn ngày ăn cơm mà chẳng từng cắn một hạt gạo. Gọi đó là động như mây bay, ngưng như hang thần. Há có tâm ở kia đây, sao có hình tượng ở lui tới, gặp chỗ gặp bến thì toàn cơ riêng thoát, chính lúc ấy như thế nào. Mây trắng vốn là vật vô tâm, rảnh rang ra vào thái hư không.

Lại nói: Chín mươi ngày công tròn đủ một ngày này, chẳng phải nghiệm người sắp đến, tuy vậy vạn dặm không một tác cở, miệng túi sáng nay đã mở rồi.

Sư thượng đường, Tăng hỏi: Ngài Triệu Châu hỏi một am chủ

rằng: Có chăng có chăng? Am chủ đưa nắm tay lên.

Triệu Châu nói: Nước cạn chẳng phải chỗ thuyền đậu, ý chỉ ấy như thế nào?

Sư nói: Căn cứ vào khoản mà kết án.

Lại nói: Chỉ như hỏi một am chủ, cũng dựng đứng một bàn tay.

Triệu Châu khen ngợi và lễ bái.

Sư nói: Hai lớp công án.

Lại nói: Hỏi đáp một thứ, vì sao chịu một cái còn một cái không chịu.

Sư nói: Có rất nhiều người đến đây giống như khua vách sắt.

Lại nói: Bỗng có người hỏi Hòa thượng có chăng có chăng, thì đối đáp như thế nào?

Sư nói: Chẻ xương sống liền đánh.

Lại nói: Ân lớn khó đáp đền.

Sư liền đánh.

Bền nói: Rõ ràng hiển bày Chánh nhãn bao quát cả tam thiên đại thiên, ông ta không đầu lưỡi, diển ra Hải tạng Long cung, hiện thành thọ dụng chạm chỗ gặp nguồn, khắp cõi gia phong lấy xung quanh nếu chẳng phải đồng đạo thì sao có thể nấu đề cương. Đã là người như thế phải sáng việc gì. Có hiểu rõ chăng? Cả trái đất nhét vào một hạt gạo, mười phương sát hải xem trong tay.

Ngày mồng 01 tháng 08, Sư thượng đường Tăng hỏi: Chẳng trái hóa thành liền lên Bảo Sở, như thế nào?

Sư nói: Đầy mắt vốn chẳng phải sắc, đầy tai vốn chẳng phải tiếng.

Lại nói: Thân đến núi báu về tay không, lại như thế sao?

Sư nói: Vào ruộng hoang không chọn.

Sư bền nói: Vật cao ở trên trời mà sinh trời là gì? Vật dày ở đất mà nuôi đất là gì? Vật rộng ở hư không mà bao cả hư không là gì? Vật vượt trên Phật tổ mà trông Phật tổ là đó. Ngoài lục hợp chỉ có đạo, tồn tại chớ luận bàn. Nếu căn cứ vào việc bốn phạm thì chưa nói được một nửa. Có biết hết cả quả đất mà nắm lại hết cả đều ở trên lông mày của các người, hóa làm Thiên Đại tướng quân hiện vô biên thân thông. Nếu cũng thấy được, chuyển phạm thành Thánh. Nếu cũng chẳng thấy thì rất kỳ chân chờ. Dẹp hết then chốt trên đầu cửa, phân thân trăm ức hóa vô biên.

Thỉnh Trưởng Lô Giác Thiên sư thượng đường nói: Nhiều người trước tháp phân nữa tòa, cắt đứt các dòng. Thiếu Lâm ngồi ngay trái

qua chín năm, vách đứng ngàn nhận, hăng hái làm lò rèn, làm kềm búa hưởng thưởng, hiển bày đại dụng đại cơ hoàn toàn cứu sống hoàn toàn giết chết, cùng tất cả mọi người nhổ đinh mở chốt, cởi trói, khiến người đại địa mỗi mỗi đều như sư tử con hăng hái cào cát ngồi xổm. Do đó nói: Pháp vương pháp lực vượt quần sinh, thường dùng pháp tài thí tất cả, chứa lâu tịnh nghiệp xứng vô lượng, dẫn dắt chúng lấy chỗ vắng lặng mà đánh lễ. Phàm như thế thì hưởng núi cao vạn nhận mà buông tay, thầy trò hỏi đáp đầy đủ, đầu sào trăm thước tiến lên, chủ khách đối nhau, chính lúc ấy như thế nào? Rõng ngâm nổi sương mù, cọp gầm thì gió lên. Lại nói: Đánh gõ bạn đạo cùng sánh vai, một đời tham học đã xong rồi, sáng nay may gặp Đại đạo sư, Bảo Hoa Vương Tòa mà nêu ra.

Sư thượng đường, Tăng hỏi: Lìa bốn câu dứt trăm lỗi, xin Sư chỉ thẳng ý trở về phương Tây đến? Mã sư vì sao chẳng cùng người khác nói.

Sư nói Xà-lê chẳng ngại có mắt.

Lại nói: Trí Tạng nói: Hỏi lấy, Hải huynh đi. Như thế nào?

Sư nói: Trong bùn nát có gai nhọn.

Ngài Bách Trượng nói: Ta đến chỗ ấy lại không hiểu, ý chỉ như thế nào? Sư nói quạ rùa dù phá vách.

Lại nói: Mã Tổ nói Tạng đầu trắng, Hải đầu đen, là thế nào?

Sư nói: Lấp ngoài lệnh tướng công.

Hỏi: Chỉ như ba bậc Tôn túc, là trả lời người khác hay vì người khác nói.

Sư nói: Một trạng thái lãnh hội qua. Lời nói mang huyền mà không lộ, miệng muốn nói mà chết lời.

Sư nói: Cũng có cát đằng này trong đó.

Lại nói: Bỗng như cắt đứt các dòng nói năng chẳng dính, lại như thế nào?

Sư nói: Đợi ta lên núi lấy gậy.

Lại nói: Lão Hòa thượng ấy một điểm cũng lừa dối người khác không được.

Sư nói: Bỏ qua một phen.

Sư bèn nói: Ngày tốt có nhiều tia sáng cùng chiếu, trên gấm thêu hoa hoàn toàn thông cả trong ngoài, nếu là tri âm lại chẳng nói. Nay Đại chúng! Ba đời chư Phật ở trong lửa sáng mà chuyển Đại pháp luân, tường vách ngói đá ở trong mắt các người mà chuyển Đại pháp luân, gậy gộc ở trên đầu ngàn Thánh mà chuyển Đại pháp luân chỉ có lộ trụ

đền lồng? Lại hơi một bắt chước chút ít. Vì sao thế. Vì đi Đông chẳng thấy lợi đi Tây, một chiếc lá rụng biết thiên hạ có mùa thu.

Trung thu, Sư thượng đường, Tăng hỏi: Huỳnh Long tam quan tức chẳng hỏi, như thế nào là Dương Kỳ cỏ gai lật. Sư nói người thiên hạ nuốt chẳng được.

Hỏi: Hòa thượng có nuốt được chẳng?

Sư nói: Lão Tăng là người thứ nhất nuốt không được.

Lại nói: Đã nuốt không được thì lấy gì cho người.

Sư nói: Trọn chẳng dám cô phụ Dương Kỳ. Hỏi như thế nào là vườn kim cương?

Sư nói: Xà-lê hết tài giỏi trăm năm thẩu chẳng ra.

Lại nói: Bỗng gặp lão ấy bước ra nói hết là ngôn ngữ như thế nào?

Sư nói: Một cái nháy vọt.

Lại nói: Lão Hòa thượng ấy ngày nay chút tướng làm.

Sư nói: Lại chớ dùng dấu ấn bí đao.

Sư bèn nói: Giữa mùa thu gió Tây thổi gấp, trăng lên không rất tròn. Tiêu điều lá cây rụng, lóng lánh hạt ngọc treo, lú lo nhận xuyên mây, nỉ non ve ôm cây, đầu đầu mà rò rỉ, tha thiết tìm u huyền.

Sư ra khỏi thành, nửa chừng trở về Viện thượng đường nói: Đại chúng, rất may không có việc ngôi sang, cứng như đất bằng nổi đồng xương phí hết công phu. Chỉ cái ấy là bước theo dòng nước mà trở về, làm sao cũng không được, chẳng làm sao cũng không được, làm sao chẳng làm sao đều không được. Sau đó mất giao thiệp chính thân cái thời tiết này tuy nhiên như thế. Nhà khác tự có thông tiêu lộ, Nam nhạc núi cao cùng Thiên thai. Lại nói Na Tra tám tay nâng gậy sắt, xoay mình vào thẳng biển xanh kia. Rụt rè giận dữ vỗ chuông vua, phạm lỗi trời to không chỗ tuyết, chỗ không tuyết chẳng khỏi nương ở chỗ an ổn cũ trước. Lại đang lúc ấy như thế nào? Một tiền trộm chẳng được làm đổi mất lượng người.

Tạ Giám Viện thượng đường nêu rằng: Dược Sơn ngày nọ bảo Vân Nham rằng: Cùng ta gọi Sa-di lại Nham nói Hòa thượng gọi ông ấy làm gì Sơn nói ta bẻ gãy chân vạc, y phải đưa lên để xuống.

Nham nói: Như thế cùng Hòa thượng đưa ra một tay.

Sư nói: Nói đầu biết đuôi, nêu một sáng ba. Sơn Tăng có một tụng nhỏ: Một bước rộng một bước, một trừ cao một trừ bẻ gãy chân vạc (đánh) cho thuốc A-già-đà, đất Tu-di một nắm, nước biển xanh nửa bùm. Quyết ý ca bài ca nhai, qua cửa đồ tể.

Sư thượng đường nói: Đại chúng, cuối mùa Đông trời rất lạnh, ngàn núi vạn núi, giọt nước đông giá, thành viên thành hòn. Đông giá được ván Đạt-ma răng rụng, băng được mở quạ vàng đoàn hoan (viên tròn). Lại xem song phụng múa cô loan.

Lại nói: Sư tử lông vàng một giọt sữa, cùng tan trong mười học sữa lừa, cứu sống người chết trên đất bằng, giống như đất nâng núi đá ngậm ngọc.

Nêu. Cáo thủ tọa lập Tăng. Sư thượng đường nói: Con chim cốt chưa ra hang đã có chí vượt trời cao. Cọp con chưa dứt sữa đã có khí ăn trâu, hướng chi lông cánh móng vuốt đầy đủ. Hăng hái liên kinh người, tám mặt gió mát nổi, một xương sống cứng như sắt. Một cây gậy trắng nâng trời đất, cùng (nhau) dựng pháp tràng, mở lỗ mũi nạp Tăng.

Sư thượng đường nói: Chẳng lên núi Thái Sơn chẳng biết Trời cao, chẳng lội xuống biển chẳng biết biển rộng. Trong khu này mà luận. Nếu là người trong ấy thì trời ở trong một hạt gạo, biển ở trên đầu một sợi lông, cõi Phù tràng hoa tạng, tất cả đều ở trong lông mày nháy mắt. Lại nói: Người này ở đâu mà an thân lập mạng. Lại hiểu rõ chăng? Vô biên hư không đầy chẳng nhận, thẳng thấu oai âm ở bên nào.

Sư thượng đường nói: Ba cõi không pháp, trời sương trắng sáng, chỗ nào câu tâm. Núi cao nước sâu, bốn đại vốn không, chẳng phân biệt Tây Đông, Phật nương chỗ nào mà trụ, trời đất riêng bày. Thấu được thoát, thấy được suốt, chánh ở nửa đường rụt rè, đập nát nhỏ hết cửa sắt, thoát cây vô căn liền thấy, tay vỗ nhật nguyệt lưng vác núi Tu-di, dắt tay qua một trăm mười thành, quay mình đứng, mười phương cõi Hoa tạng. Đến chỗ ấy cũng không Phật, cũng không Tổ. Chẳng lập chiếu, chẳng lập dụng, chẳng lập quyền, chẳng lập thật, chẳng đánh gậy, chẳng cất tiếng hét. Ngay lúc ấy thì như thế nào? Nương cây vào thuốc A-già-đà, điểm lấy mở Chánh nhãn kim cang.

Sư thượng đường nói: Mười phương đồng tụ hội thân xưa nay chẳng mê muội, người người học vô vi, trên đảnh dùng kềm búa. Đây là tuyển Phật trường sâu rộng không thể lường. Tâm không thi đỗ mà về kiếm bén không bằng chùy. Bàng cư sĩ lưỡi chống Phạm Thiên, miệng hao bốn biển. Có lúc đem một cộng cỏ làm thân vàng trượng sáu, có lúc đem thân vàng trượng sáu làm một cộng cỏ. Rất là kỳ đặc. Tuy nhiên phải cần chẳng từng động tới cửa hưởng thượng. Như thế nào là cửa hưởng thượng. Đức ấn dựng đàn cao.

Hàn quán sát thỉnh, Sư thượng đường nói: Đại chúng! Mặt trời chìm chìm gió diu đặc. Muôn đời chỉ như hôm nay. Mây vẫn vũ nước

cuồn cuộn ngay chỗ toàn thể hiện, dán da nắm xương, chưa khởi luận tánh luận tâm, vượt cách vượt tông. Liền nói lời thôi dài dòng, đâu chẳng biết, người người quét sạch đầu lưỡi người thiên hạ, mỗi mỗi có chánh nhãn kim cương. Nếu có thể chưa nêu mà biết trước, chưa nói mà kế hợp trước thì giữa đường gặp người đạt đạo, chẳng đem nói nín mà đối đáp. Đến chỗ đó giống như vàng đổi vàng, nước vào nước, liền hoàn toàn dựa vào ân lực này. Chính lúc ấy như thế nào là toàn đề một câu, có hiểu rõ chẳng? Tri ân mới biết báo ân sâu.